

Historický vývoj banskobystrického sídliska Fončorda v rokoch 1949 – 2015

Názov: Historický vývoj banskobystrického sídliska Fončorda v rokoch 1949 – 2015

Vypracoval: PhDr. Vladimír Sklenka, PhD.

Funkcia: historik

Účel: Podklad pre vytvorenie novej mestskej časti v rámci mesta Banská Bystrica

Dátum a miesto: 16.11. 2015 v Banskej Bystrici

Myšlienka osamostatnenia sídliska Fončordy s 18 300 obyvateľmi ako mestskej časti aj volebného obvodu nadobúda čoraz reálnejšie kontúry. Na Fončorde je v súčasnosti približne 9 500 bytov a je druhým najväčším sídliskom v Banskej Bystrici. Od marca 2015, kedy poslanec mestského zastupiteľstva Daniel Karas spolu s Občianskou radou inicioval občiansku petíciu, dopracovalo sa k reálnemu novému návrhu usporiadania mestských častí. Sídlisko Fončorda by tak malo byť novou mestskou časťou nášho mesta.

Historický vývoj a pôvod sídliska možno rozdeliť do troch etáp:

1. etapa: vytvorenie názvu miestnej časti Fončorda v rámci mesta Banská Bystrica (1845 – 1945)
2. etapa výstavba sídliska „Stará Fončorda“ a ulice Nové Kalište (1948 – 1953)
3. etapa výstavba sídliska „Nová Fončorda“ (1964 – 2015)

1. etapa

Meno sídlisku, ktoré sa začalo stavať po 2. svetovej vojne v rokoch 1948-1949 dala budova nazývaná po maďarsky „fonsorozó ház“ (amalgámový dom) – teda v poslovenčenej forme Fončorda. Amalgám je zliatina kovu s ortuťou. Táto budova stála pôvodne na okraji mesta Banská Bystrica už v 19. storočí. V druhej polovici 19. storočia sa už budova využívala pre armádne účely 16. pešieho kráľovského pluku. Armáde patrila kontinuálne aj počas ďalšieho obdobia existencie Československej republiky. Dnes sú tu postavené budovy, ktoré slúžia vojenskému športovému klubu Dukla.

Budova Fončordy bola postavená pri areáli striebornej huty pri Tajovskom (Štiavnickom) potoku. Budova stála aj počas výstavby sídliska a keďže ju Bystričania nazývali v tej dobe Fončorda, tento názov sa začal používať pre celú oblasť za touto budovou a podľa nej dostalo meno aj novostavané sídlisko. Táto miestna časť Banskej Bystrice sa označovala názvom Fončorda už v období 1. Československej republiky v rokoch 1918 – 1938.

2. etapa

Najskôr sa v roku 1948 postavili v tejto časti Banskej Bystrice, na hraniciach s chotárom obce Radvaň rodinné domy pre obyvateľov vypálenej obce Kalište v období 2. svetovej vojny. Táto časť dostala pomenovanie Nové Kalište. Následne sa pristúpilo

k výstavbe samotného sídliska „Stará“ Fončorda v podobe murovaných tehlových bytoviek. Táto výstavba bola z väčšej časti dokončená do roku 1953. S budovaním sídliska Fončorda za hutou na prelome 40. a 50. rokov 20. storočia začala armáda. Bytovky boli určené vojenským dôstojníkom a ich rodinným príslušníkom. Sídlisko stavali ľudia, ktorí boli na vojne za trest z pomocného technického práporu, ako komunisti nazývali vojenské tábory nútených prác.

3. etapa

Výstavba sídliska „Nová“ Fončorda pokračovala ďalej v 60. rokoch 20. storočia, ale predovšetkým po roku 1966, kedy sa obec Radvaň stala súčasťou mesta Banská Bystrica. Výstavba vtedy už panelových bytoviek prešla aj na historický chotár Radvane. Táto etapa výstavby sídliska súvisela už s čisto civilným rozvojom Banskej Bystrice ako krajského mesta Stredoslovenského kraja.

Ešte v roku 1968 stála budova pôvodnej Fončordy nad rybníkmi, po pravej strane cesty, kde dnes odbočujeme na futbalový štadión na Štiavničkách. Výstavba tohto sídliska bola postupne dokončená v 70. rokoch. Pre sídlisko Fončorda bol vytvorený nový názov „Sídlisko Družby“. Tento názov sa neujal a naďalej sa používal historický názov Fončorda. Dnes väčšina banskobystrického sídliska Fončordy je postavená na historickom chotárnom území Radvane, tu sa nachádza aj centrum Fončordy, ktorým je Kyjevské námestie. Fončorda je v súčasnosti samostatným sídliskovým celkom v rámci mesta a právom jej patrí po vyše 50 ročnom vývoji štatút samostatnej mestskej časti. Fončorda sa stala synonymom sídliskového bývania v Banskej Bystrici a jej názov sa stal historicky neoddeliteľnou súčasťou mesta.

Obrazová príloha:

Názov Banská Bystrica Fončorda na pohľadnici z obdobia 1. ČSR (1918-1938)

Začiatok výstavby sídliska „Stará“ Fončorda v roku 1949 pri novopostavených domoch Nového Kališťa.

Rok 1953 novopostavené sídlisko „Stará“ Fončorda pri budove historickej Fončordy.

Súčasný letecký pohľad na sídlisko Fončorda v rámci intravilánu mesta Banská Bystrica.